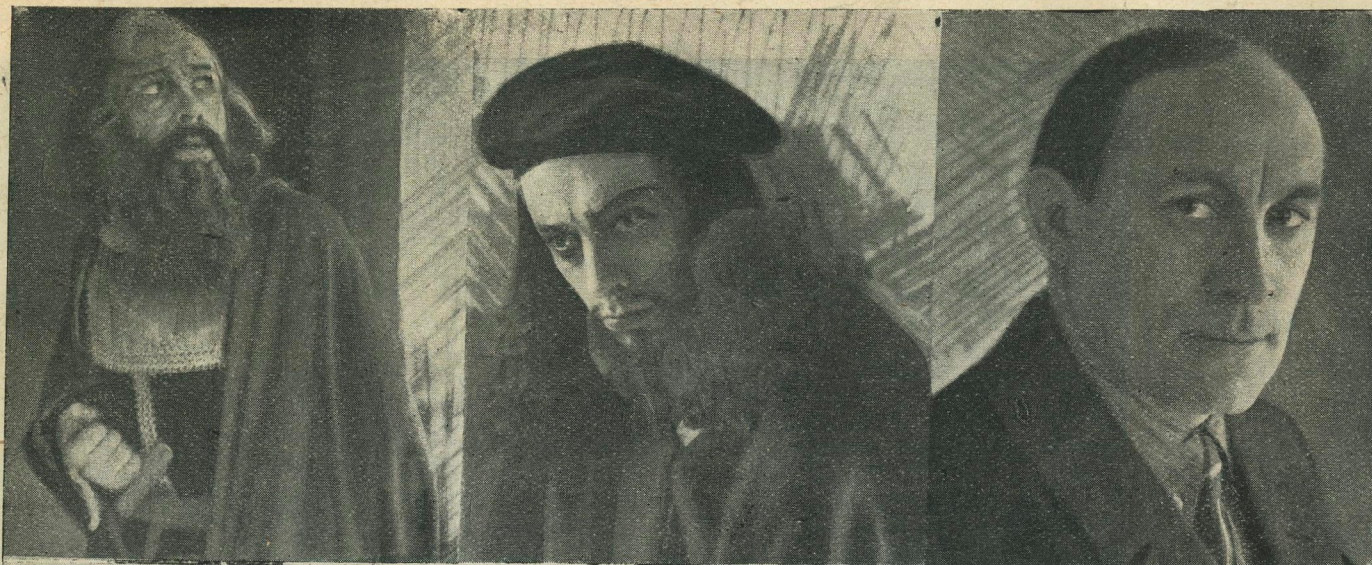

К. Кошевський—Уріель Акоста.

М. Драк—Художник-декоратор

Остап Вишня.

Театральні силуети.

Юра Гнат.

Юри Гната не бачили ніколи?

Отакунийкий. Худенький, маленький, а волосся довге, покришкою...

Отак як подивився на нього—руками розводиш:

— У чім там, царице наша небесна, талант держиться? Де там він міститься? Ну ніяк не ймеш віри, щоб у такому манісінькому тілі та сидів отакенний великий дух. Місця мало.

І то, очевидно, коли вже йому, духові тому, там дуже сутужно робиться, тоді він з його вискакує, вскакує у макети,

експлуатували і самі плодили дітей. Урожай на дітей у їх середнього, не вважаючи на те, що система хліборобства була в їх трьохпільна з обов'язковою толокою.

Коли мати ходила з Гнатком, то все було на однім місці не в сидить: то на покуті сяде, то до печі підійде, то на під схилиться, то на лежанці ляже...

А батько було подивляється та й скажуть:

— Що то ти, старенька, мізансцени плутаєш?

— Та щось воно дуже вже неспокійне, все б'ється, все вовтузиться!

— Иш... ти!—батько було промовить... — і щоб воно значило?

А то Гнат Петрович ще в череві матернім хвилювався, що мати його мізансцени як слід не вивчила...

... Народився нарешті...

Подивилися на обличчя—хлопець...

І зразу як узав тон—три місяці вікна в хаті брязчали. І через кожух кумі передавали, і йорданською водою бризкали—нічого не бере... Тону не спадає... І тільки підчас антрактів, коли було до матеріної пазухи прикипить, замовкає,—тільки сопє, тяжко дихає, причмокує і пильно в матір удивляється, хапаючи її за «перуку» й нервово смикаючи... Так ніби сказати хоче:

„Прем'єра“...

і знову потім знесилений у Гната Юру вскакує...

Не инакше... Бо коли б йому, духові тому, виходу не було, рванув би він хазяїна свого Гната Юру по черевній білій лінії і мали б ми із головного режисера Державного Драматичного театру імени Івана Франка, самі вишкварки.

Отакий Гнат Юра...

* * *

А звідки Гнат Юра з'явся?

Гнат Юра народився...

Народився він у селі Федварі, Олександрійського повіту, на Херсонщині, 1887 року... Народився, як кажуть, од батьків. Батьки в його були селяне, самі на себе працювали, самі їли... Найманої праці не

Юра Гнат.

в його були селяне,
самі на себе працю-
вали, самі їли...
Найманої праці не

Юри Гната не бачили
ніколи?

Отакунький. Худень-
кий, маленький, а волосся
довге, покришкою...

Отак як подивився на
нього—руками розводиш:

— У чім там, царице
наша небесна, талант дер-
житься? Де там він міс-
титься? Ну ніяк не ймеш
віри, щоб у такому мані-
сінькому тілі та сидів ота-
кений великий дух. Місця
мало.

І то, очевидно, коли
вже йому, духові тому,
там дуже сутужно ро-
биться, тоді він з його ви-
скакує, вскакує у макети,
розсипається по мізансце-
нам, ходором ходить по
масових сценах, бризкає
на ансамбль, а
потім стрибає на афишу
перекрутившись у зви-
чайні українські літери
виводить на білому папері:

експлуатували і самі плодили дітей. Урожай на дітей у їх був вищий од
середнього, не вважаючи на те, що система хліборобства була в їх трьох-
пільна з обов'язковою толокою.

Коли мати ходила з Гнатком, то все було на однім місці не всидить:
то на покуті сяде, то до печі підійде, то на піл схилиться, то на лежанці
ляже...

А батько було подивляться та й скажуть:

— Що то ти, старенька, мізансцени плутаєш?

— Та щось воно дуже вже неспокійне, все б'ється, все вовтузиться!

— Иш... ти!—батько було промовить... — і щоб воно значило?

А то Гнат Петрович ще в череві матернім хвилювався, що мати його
мізансцени як слід не вивчила...

... Народився нарешті...

Подивились на обличчя—хлопець...

І зразу як узяв тон—три місяці вікна в хаті брязчали. І через ко-
жух кумі передавали, і йорданською водою бризкали—нічого не бере...
Тону не спадає... І тільки підчас антрактів, коли було до матиної па-
зухи прикипить, замовкає,—тільки сопє, тяжко дихає, причмокує і пильно в
матір удивляється, хапаючи її за «перуку» й нервово смикаючи... Так
ніби сказати хоче:

— Не так, не так. Більш на лоба!

А мати було подивиться, переїде з лівої до правої й подумає
сумно:

— І що з його буде?

* * *

І став Гнат Юра рости...

Три роки Гнатові Юрі... П'ять років Гнатові Юрі...

Зверху вниз: О. Ватуля—граф Куно, Гнат Юра—Стьопчка (Житейське море), П. Самійленко—Чорна Пантера, Гнат Юра—Полк.
Сталінський („Гріх“) і Фігаро; Т. Юрський.

Вийде було батько за клуню:
 — Гнатко, а йди но сюди! Що то ти шельмин
 хлопець гонаробляв?
 — То тату макети!
 — Ой дивись мені, щоб я тобі не намакетив!
 А Гнатко палицю між ноги, дубця в руки
 й вистрибом по між сояшниками.
 — Н-н-но-оо!..
 Похилитає головою батько:
 — Генерал буде...

* * *

Не вийшов Гнат Петрович на генерала: не пощастило йому.
 А доскакавши до 1905 року, організовує він в м. Єлисаветі (тепер
 Зінов'євське) Перший Український Драматичний Гурток.
 З того й почалось...

А 1907-го року випрасувавши як слід піджака, йде Гнат Юра в
 українські актори-професіонали і до 1917-го року мандрує з українським:
 побутовими трулами, намагаючись європеїзувати оту саму горлицю що:

Полола	Та й послала припотня
Лободу, лободу.....	По воду, по воду.....

І так аж до 17-го року... 1917-го року Молодий Театр у Києві.
 Гнат Юра актор і режисер...
 Розвал Молодого Театру... Мандрівка по Правобережжю...
 1920 рік—організація у Вінниці театру імені Франка... Гнат Юра
 організатор, головний режисер й актор...
 Мандрівки театру... Столиця, кінець кінцем. П'ять літ.
 П'ять літ — Гнат Юра на чолі тепер уже столичного Державного
 Драматичного Театру імені Івана Франка...
 От вам і макети по-за клуню

* * *

Так у чім же-ж річ? В чім же-ж славніший є Гнат Юра?
 Ну, прем'єрами. Мізансценами отими, масовими сценами, ансамблем.
 А ще ж чим?
 Про це так собі не розкажеш! Це треба побачити... Розказати який
 саме у Гната Юри талант і звідкіля він той талант визирає в нього—
 трудно...

Самі прийдіть подивитись...
 «Суєту» бачили? Терешка Сурму? Не бачили! От і розкажуй вам
 після цього.

Подивіться - тоді самі побачите, де в нього той талант...
 От виходить на сцену Терешко Сурма з Матюшою,
 котрий ото...

«Гуси»... замітили де в Терешка талант.

— У батозі! Що? Чудно?

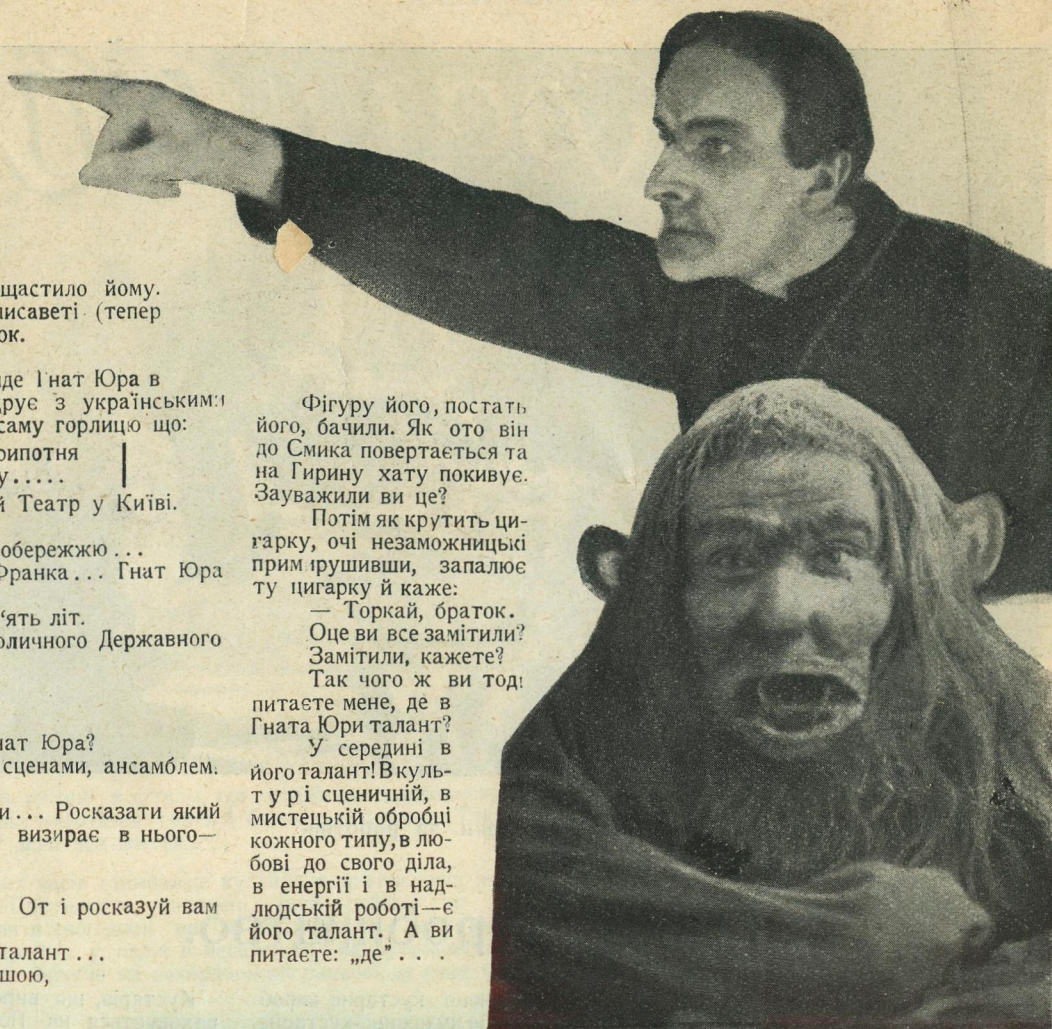
Нема зовсім нічого чудного... Іменно в батозі. Що
 таки — бриль брилем, керя-кереею, обличчя — обличчям і
 хода ходою.

То таки «ла-пер—лап-ером» і «лямер—лямером». Все
 це так, все це добре... Ні голубчики, ви цвюхніть так
 батіжком, ви крутаніть тим батіжком так, як Гнат Юра
 ним крутить, а потім і скажіть:

— «Забалакався»...

Зробіть... А тоді я вам скажу, чи є у вас талант
 і де саме той талант у вас сидить?

І коли ви це так зробите, як Гнат Юра робить, тоді
 радість по театру паятима і...

Фігуру його, постать
 його, бачили. Як ото він
 до Смика повертається та
 на Гирину хату покивує.
 Зауважили ви це?

Потім як крутить ци-
 гарку, очі неможницькі
 прим'рушивши, запалює
 ту цигарку й каже:

— Торкай, браток.
 Оце ви все замітили?
 Замітили, кажете?

Так чого ж ви тоді
 питаєте мене, де в
 Гната Юри талант?

У середині в
 його талант! В куль-
 турі і сценичній, в
 мистецькій обробці
 кожного типу, в лю-
 бові до свого діла,
 в енергії і в над-
 людській роботі—є
 його талант. А ви
 питаєте: „де“...

А ще ж чим?
 Про це так собі не розкажеш! Це треба побачити... Розказати який
 саме у Гната Юри талант і звідкіля він той талант визирає в нього—
 трудно...
 Самі приходьте подивитися...
 «Суєту» бачили? Терешка Сурму? Не бачили! От і розказуй вам
 після цього.
 Подивіться — тоді самі побачите, де в нього той талант...
 От виходить на сцену Терешко Сурма з Матюшою,
 котрий ото...

«Гуси»... замітили де в Терешка талант.
 — У батозі! Що? Чудно?
 Нема зовсім нічого чудного... Іменно в батозі. Що
 таки — бриль брилем, керей-кереею, обличчя — обличчям і
 хода ходою.

То таки «ла-пер—лап-ером» і «лямер—лямером». Все
 це так, все це добре... Ні голубчики, ви цвяхоніть так
 батіжком, ви крутаніть тим батіжком так, як Гнат Юра
 ним крутить, а потім і скажіть:

— «Забалакався»...
 Зробіть... А тоді я вам скажу, чи є у вас талант
 і де саме той талант у вас сидить?

І коли ви це так зробите, як Гнат Юра робить, тоді
 радість по театру плігатиме і гучні оплески стелю підйма-
 тимуть...

Інакше — ні. Інакше — не талант...
 А Копистку Мусія в Кулішевих «97» бачили?

Ну, як він вам? Що, думаєте:

— «Ша, мамаша, я тобі слова не давав!» Або:

— «Ходім, синку, побачимо ще одну проокацію!»

І зовсім, голуб'ята ви мої, не те...

То — Куліш... То — автор...

Ні ви примітьте, як Копистка у другій дії виходить,
 отоді як «Гнат Гирия оновився»... Бачили.

турі сценічній, в
 мистецькій обробці
 кожного типу, в лю-
 бові до свого діла,
 в енергії і в над-
 людській роботі—є
 його талант. А ви
 питаєте: «де»...

Зверху вниз: Т. Терниченко—От. Дамазій; Тер. Юра—водяник; О Рубчаківна—пан Гено („Йоля“); Гн. Юра і Семдор—Іван („Житейське море“);
 Барвінська; В. Кречет—Іван („Суєта“).

Фот. „Всесвіту“ А. Плахтій.

Полтавські кустарки за роботою.

Кустарне виробництво.

По багатьох місцевостях України дуже розвинено кустарне виробництво різних видів, але особливу увагу звертає на себе художньо-кустарне, що в де-яких місцевостях набуває характеру промислу, і зовсім відокремлюється від інших кустарних промислів. В той час коли вироби всякого кустарного промислу мають збут майже виключно в тій місцевості, де вони виробляються і лише в окремих випадках виходять за межі сільського або окружного масштабу, — художньо-кустарна промисловість має великий збут не тільки по всій Україні, а її ринки збуту стали виходити і за межі України і навіть всього Союзу.

З найбільш поширених художньо-кустарних промислів є вироблення килимів, вишивки на полотні і перебірна тканина (рушники) й інші, а за

Кустарі.

лимами, доходило до 350, причому більшість припадала на Миргородський повіт. Збут килимів раніш був височенький, а під час війни цей промисел став завмирати, бо зменшився попит і подорожчала сировина.

Тепер же килимовий промисел на Полтавщині почав знову зростати.

Друга губернія, де дуже розвинено килимове виробництво, це є Поділля.

Подільські килими сильно відрізняються від полтавських, як орнаментом так і формою. Тут переважає геометричний орнамент, яскраві фарби і величезний розмір. Багатство фарб і орнаменту в подільських килимах надзвичайні. В той час як полтавські вироби звертають на себе увагу ніжністю, подільські килими дають могутньо-виразну сміливу гармонію найяскравіших фарб. Тут ціла симфонія зухвальних і в той же час могутньо-прекрасних сполучень — характер приступний чарам Далекого Сходу.

Кустарів, що виробляють килими нараховується на Поділлі коло 10 тисяч. Виробництво килимів носить тут характер хатньої праці і тільки поблизу торговельних центрів воно набуває характеру промислу. (Балта, Дзигівка, Ямполь й інші.) На Поділлі найбідніша дівчина не вийде заміж доки не придбає 2—3 килими по 8—9 аршин кожний. Між звичайних килимів заслуговують уваги так звані подільські „простирали“, що виробляються з чистої тонкої однопітної

Кустарне виробництво.

По багатьох місцевостях України дуже розвинено кустарне виробництво різних видів, але особливу увагу звертає на себе художньо-кустарне, що в де-яких місцевостях набирає характеру промислу, і зовсім відокремлюється від інших кустарних промислів. В той час коли вибори всякого кустарного промислу мають збут майже виключно в тій місцевості, де вони виробляються і лише в окремих випадках виходять за межі сільського або окружного масштабу,—художньо-кустарна промисловість має великий збут не тільки по всій Україні, а її ринки збуту стали виходити і за межі України і навіть всього Союзу.

З найбільш поширених художньо-кустарних промислів є вироблення килимів, вишивки на полотні і перебірна тканина (рушники) й инш., а за найцікавіший з них вважається килимовий.

Встановити час коли і як народився килимовий промисел на Україні дуже трудно. Зразок виробу являється тут традиційним стародавнім видом. Нажаль найстаріші пам'ятники цієї галузі народньої творчості збереглися лише з другої половини 17 століття.

З місцевостей на Україні, найбільше славиться своїми килимовими виробами Полтавщина.

Полтавські килими відрізняються від інших своєю ніжністю і барвистістю фарб, майстерністю роботи і оригінальністю орнаменту. Виробляються вони з тонкої вовни, спряденої самими кустарями і пофарбованої рослинними фарбами, приготованими теж кустарями з різних рослин. (Дубова кора, полова, ольхова кора, бузина й инш.) Не можна обійти мовчанкою й рослинних фарб, котрі значно ліпші за сучасні анілінові й алізарінові фарби й особливо відрізняються ніжністю кольорів і практичністю що до вжитку їх у виробництві.

В кожному полтавському виробі вас вражає надзвичайна простота, гармонія фарб, ніжність і краса виробу. В кожній квіточці, в кожному листочкові виявляється життя, змальоване немов рукою великого майстра, а не сірого неписьменного кустаря.

Килим на Полтавщині не вважається за предметні розкоши, а є неодмінним елементом у побуті і вироблюється майже в кожному селі, але характеру промислу набирає тільки в Зінківському, Полтавському, Миргородському і частині Прилуцького повітів.

Число кустарів, що працювало виключно над ки-

могутньо-прекрасних сполучень — характер приступний чарам Далекого Сходу.

Кустарів, що виробляють килими на раховується на Поділлі коло 10 тисяч. Виробництво килимів носить тут характер хатньої праці і тільки поблизу торговельних центрів воно набирає характер промислу. (Балта, Дзигівка, Ямполь й инш.) На Поділлі найбідніша дівчина не вийде заміж доки не придбає 2—3 килими по 8—9 аршин кожний. Між звичайних килимів заслуговують уваги так звані подільські „простирали“, що виробляються з чистої тонкої одноманітної шерсти в перебір з кольоровою.

В часи війни й революції промисел цей на Поділлі значно зменшився головним чином тому, що зменшився попит і подорожчали фарби та сировина.

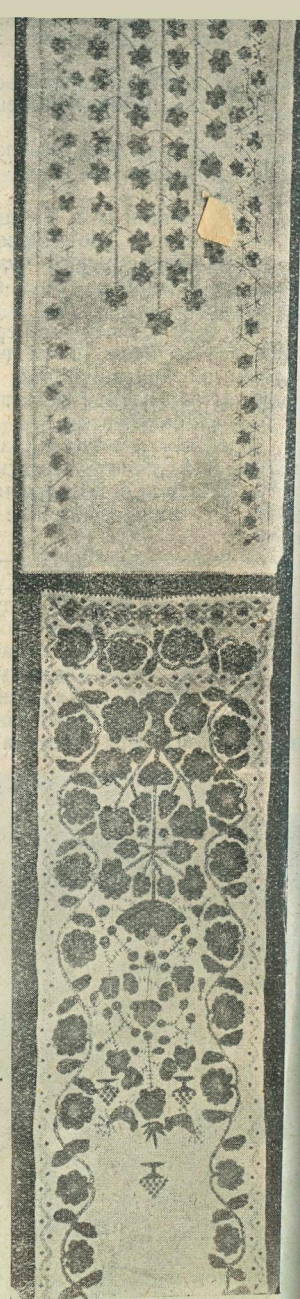
По губернях Київській, Одеській і Херсонській килимів виробляється мало, а коли і є де-не-де це виробництво, то виключно для особистих потреб, а не для промислу.

Крім килимового виробництва, значне місце займає ще у нас на Україні вишивка. Цей промисел є типова форма хатньої підсобної праці.

Найбільший кустарний центр вишивального промислу є Клембівка (Поділля) і Стіна (сумежне з Клембівкою село). Орнамент подільських вишивок надзвичайно різноманітний. Візьмемо хоч би Клембівку. Поруч з рушниками, вишитими найскрявішим гарусом усіх кольорів, ви зустрінете надзвичайно ніжну вишивку сріблом (мішура) по тонесенській білосніжній тканині, (нагадує до деякої міри тонкий маркізет), що тчуть самі кустарі з нитки, яка вироблюється з індійської бавовни. Стіна ж уперто вишиває виключно чорними нитками свої «низи», що нагадують жалібний грезет, і ні в якому разі не відступає від своїх традицій.

Київщина й Полтавщина вишиває виключно на льняному, або звичайному селянському полотні, в більшій частині заповочю.

Загальне число кустарок-вишивальниць по Україні доходить до 10.000.

Полтавські кілкові рушники.

ВЕСЕЛА КОМПАНІЯ.

Збут українські вишивки (особливо подільські) до війни мали великий. Їх купувала Москва, Петербург, Крим й інші міста Росії. Багато спекулянтів та перекупців понаживалося з тяжкої праці кустарів. Були і такі кустарки, котрих великі злидні примушували кидати хату й дітей та їхати до Варшави чи до іншого міста—вишивати панам убрання та скатертини. Багато є в Клеmbівці таких жінок, що за копійки поневірялись цілими місяцями і псували очі по панських кухнях у тій же самій Варшаві.

Цікаво відзначити, що вишивають не тільки жінки, а й чоловіки. Так само, як і жінка, сидить коло вікна на лавці чоловік, взявши між коліна свою вишивку і швидко, швидко миготить перед очима голка, а на полотні з'являється якийсь малюнок, в котрому так багачко оригінальної свіжости й краси. Блимає каганець, в голові народжуються все нові і нові образи, котрі передаються на полотні. Почується ще іноді до того жа-

Ляльки, що вироблялись у Полтаві приютськими дітьми.

лібна пісня в унісон з вітром, що старанно надривається у виводі... і знов миготіння голки і блимання каганця. Так без краю, день у день все життя...

За наших часів становище кустаря-вишивальщика значно покращало. Спекулянти знищені, (всю роботу по збуту виробів взяли в свої руки артіль, де керують люди вибрані самими кустарями). Є надія в недалекому майбутньому поширять збут цих виробів на закордонному ринкові, де вони мають великий попит.

Крім килимового й вишивального промислів на Україні є ще промисел ткацький, або інакше переборний. Головний центр переборного промислу—на Чернігівщині, місто Кролевець, що нараховує до 2000 ткачів, з котрих біля 1000 вміють виробляти високохудожні речі на ручних варстатах.

В довіськовий час тут працювало до 4000 варстатів, на яких вироблялося безліч рушників, ковдр, плахт, скатерток, що й мали величезний збут на внутрішньому ринкові. Тільки невеличка частина—10—15%—експортувалося в Палестину (так звана «палестинська тканина»).

краю, день у день все життя...

За наших часів становище кустаря-вишивальщика значно покращало. Спекулянти знищені, (всю роботу по збуту виробів взяли в свої руки артіль, де керують люде вибрані самими кустарями). Є надія в недалекому майбутньому поширити збут цих виробів на закордонному ринкові, де вони мають великий попит.

Крім килимового й вишивального промислів на Україні є ще промисел ткацький, або інакше переборний. Головний центр переборного промислу—на Чернігівщині, місто Кролевець, що нараховує до 2000 ткачів, з котрих біля 1000 вміють виробляти високохудожні речі на ручних верстатах.

В довійськовий час тут працювало до 4000 верстатів, на яких вироблялося безліч рушників, ковдр, плахт, скатерток, що й мали величезний збут на внутрішньому ринкові. Тільки невеличка частина—10—15%—експортувалося в Палестину (так звана «палестинська тканина»).

Своїм орнаментом кролевецькі вироби різко відрізняються від інших художніх кустарних виробів України. Тут хоч і переважає геометричний орнамент, але своєю яскравістю і надзвичайним сполученням фарб вони наближаються до виробів Далекого Сходу, особливо т. звані «богуславські» рушники й «палестинська» тканина.

Чимся далеким, таємним віє від цих палестинських тканин. Не раз, можливо, кустар або кустарка під час роботи перелітає в своїй уяві на Далекий Схід, щоб уявити ту чорняву голівку, що огортається цими тканинами.

До військового часу все виробництво тримав в руках один собі риндін, що нажив на цьому великі гроші, експлуатуючи кустарів, як тільки міг. За часів же війни виробництво значно підупало.

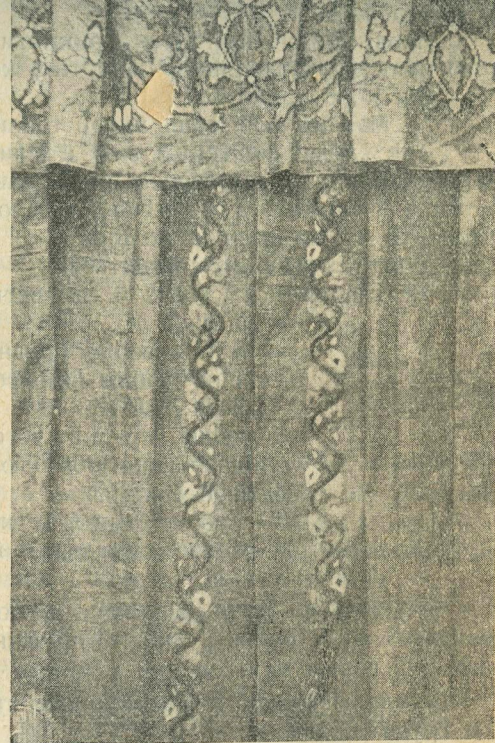
Бракувало потрібної нитки (Л. Рабінека), не було попиту, не було й збуту.

Нині є перспективи налагодити збут виробів за кордон.

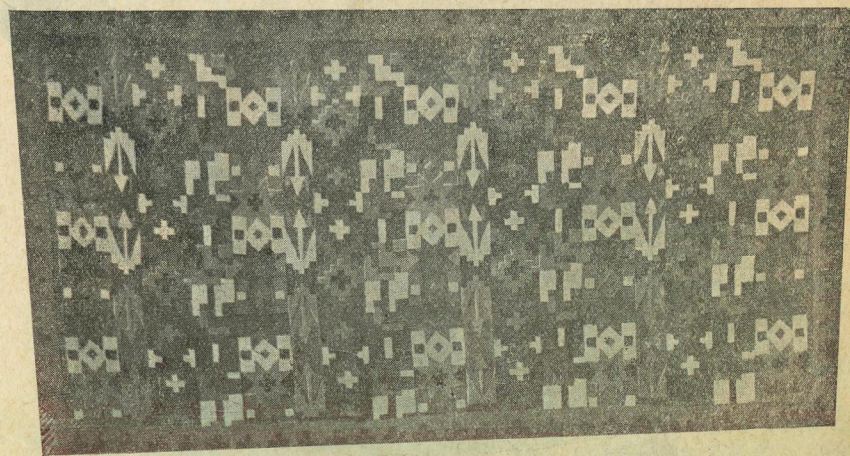
Спроби вивозити за кордон кустарно-художні вироби вже дали успішні наслідки.

І є підстави гадати, що в недалекому майбутньому художні кустарні вироби завоюють собі належне місце на багатьох закордонних ринках.

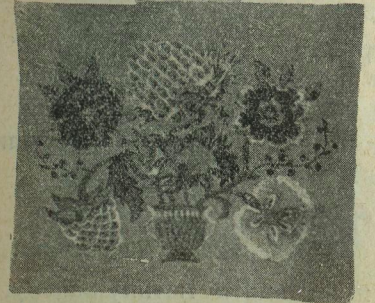
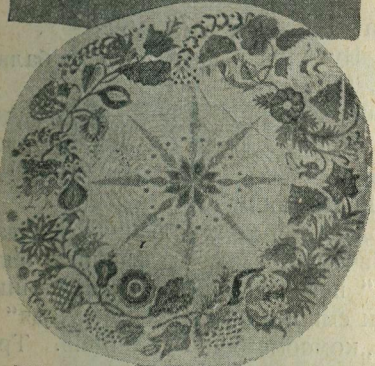
М. Суловська.

Феранки виробництва діхтярівської кустарної школи.

Подільський килим.

Подушки та свитка вишиті діхтярівськими кустарями (на Полтавщині).

П. Іванів.

„ході“ не завше задоволений, іноді гарчить по звірячому. Тремтить тіло, бо не завше йому тепло. А зима! — Ай-яй, яка зима холодна по таких містах, де жінки не ходять у штанах, як у далекому Китаю, де жінки розкидають вогники підфарбованих хитрих очей.

Не любить „ходя“ тих жінок, що в їх підфарбовані очі, химерні шляпки на головах. Проте, — ой, як любить „ходя“ тих жінок, що ходять по вулицях великого міста із червоними хустками на голові. Ті голови скидаються йому за зірки з далекого неба.

Іноді Лі-Пен-Чан хоче крикнути так голосно, щоб од того крику повилазили очі всіх тих, кого він не любить.

Він хоче крикнути:

— Мая не любі ваші хитрії очі! Швидко не любі!

Але „ходя“ не такий вже й злий. Як раз тоді, як він захоче крикнути, під серцем щось заворушиться, випурхне у груди й заспіває в душі весело. І „ходя“ знає, що то таке — то оті малесенькі колібрі.

Розлітаються, розспіваються.

Не вдержиться „ходя“ й сам виспіває:

— Лі-Лі-Лі-Лі...

— Я так люблю брудні струмочки!..

— Я не люблю підфарбованих очей!..

— Лі-Лі-Лі-Лі...

Я люблю червоні хусточки!

Хто знає, про що в день відлиги узимку виспіває сонце?

Хто знає, про що співають брудні струмки, біжучи по кам'яним мостовим великого міста?

Хто знає, про що співають малесенькі колібрі в душі „ході“ Лі-Пен-Чана?

Ходить „ходя“ Лі-Пен-Чан по вулицях великого міста. Тупає важкими солдатськими шкарбанами по твердому бруку. Шлунок

ЛІ-ПЕН-ЧАН—КОМСОМОЙЛА.

(Оповідання).

А по друге не знати й чому — любить Лі-Пен-Чан Леніна, і на фронті, по наказу Леніна, ай як бився „ходя“!

— Тц, ух! Як машинка работала. Ух, ай!..

А поруч з Леніном у дівчинки значок про який Петька-Ванька говорить „комсомойла“.

— Тц, ай комсомойла! Шанго комсомойла!

Запитує дівчинка:

— Скільки оце коштує, „ходя“?

А в „ході“ — рот на вуха поліз.

— Пітнават капейка, балісна.

— Давай, „ходя“, балванчика, тільки щоби ти знав я не ба-

ришня. От!

І в „барішні“ рот на вуха поліз. Усміхається.

— Ай, ай балісна. Мая знай. Твоя — комсомойла? А?

— Іш, який ти, „х о д я“! Знаєш, що таке комсомол?..

— Мая знай, усе знай.

— Скільки тобі років, „ходя“?

— О, многа, шібно многа. Десіт зіма,

Папа римський... з кардиналами.

хустками на голові. Її голови скидаються йому за зірки з далекого неба.

Іноді Лі-Пен-Чан хоче крикнути так голосно, щоб од того крику повилазили очі всіх тих, кого він не любить.

Він хоче крикнути:

— Мая не любі ваші хитрії глази! Шибко не любі!

Але „ходя“ не такий вже й злий. Як раз тоді, як він захоче крикнути, під серцем щось заворушиться, випурхне у груди й заспіває в душі весело, весело. І „ходя“ знає, що то таке—то оті малесенькі колібрі.

Розлітаються, розспіваються.

Не вдержиться „ходя“ й сам виспівує:

— Лі-Лі-Лі-Лі...

— Я так люблю брудні струмочки!..

— Я не люблю підфарбованих очей!..

— Лі-Лі-Лі-Лі...

Я люблю червоні хусточки!

А іще більше я люблю...

Лі-Лі-Лі-Лі...

Тих жінок, що в їх ходять...

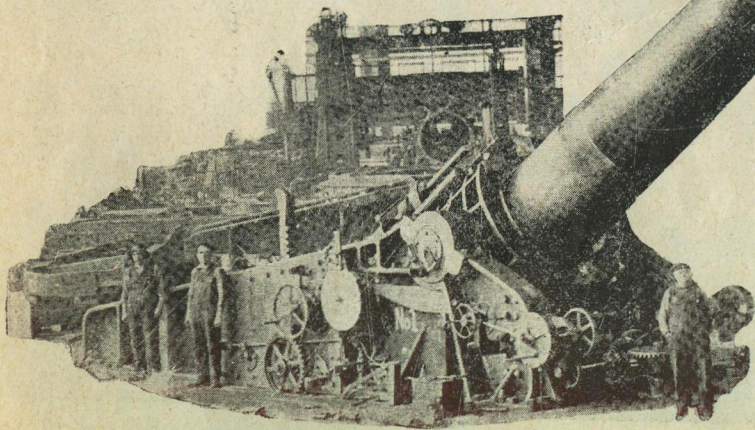
Ходить тоді „ходя“, співаючи, і вже злости нема.

— Лі-лі-ті-лі-ті-лі...

Підходе до його дівчинка в червоній хустці—купити балванчика, що в нього ручки на пружинках, ніжки на пружинках і в голові малесенький дзвоник.

Весела дівчинка з добрими оченятами і на груди—Ленін.

„Ходя“ Лі-Пен-Чан знає хто такий Ленін. По перше розповідали колись йому про Леніна.

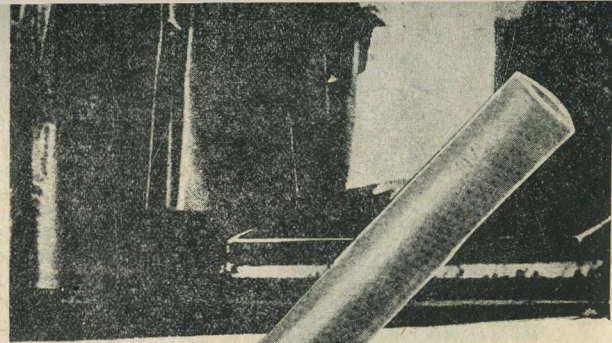
Оборона Нью-Йорку. Величезна гармата. Постановлено її в фортеці Тільден. Калібром вона 16 дюймів. Стріляє 75 пуд. набоями, завдавши на 52 верстви.

— Іш, який ти, „ходя“! Знаєш, що таке комсомол?!..

— Мая знай, усе знай.

— Скільки тобі років „ходя“?

— О, многа, шибко многа. Десіт зіма, і їсо десіт зіма. Шибко

Папа римський... з кардиналами.

Теж „гармата“—тільки надто старої системи. Стріляє відозвами й молитвами. Зараз стріляла заклик до всіх вірних, щоби вони боролися з комунізмом.

многа. Їсо адин зіма. Ух!

— Ну добре, давай „ходя“ балванчика. На гроші.

Застрибали, веселіше—заспівали у душі колібрі. Добре „ході“ зробилося.

— Ти, ух! Бірі балісна, їсо, їсо. Мая любі комсомойло. Шибко любі!

Хотів би „ходя“ хоч усіх балванчиків оддати. Засміялася дівчинка, взяла балванчика, пішла.

— А в „ході“ в голові думка п'яна виникла.

Смішно, ай як смішно зробилося.—„Ходя“ багато зробить „комсомойлів“ і Ленінів. Треба Петькі-Ваньки розказать.

— Ги! Петька-Ванька! Дурак—Петька-Ванька! „Ходя“ Лі-Пен-Чан—не дурак. Великий майстер „ходя“ Лі-Пен-Чан. Що забавляло, те й зробив. Шанго зробив!

Забавляло колись йому замість балванчиків та метеликів зробити Петьку-Ваньку. Зробив.

— Петька-Ванька! Мая тібе зробила...

Подивився Петька-Ванька,—побив „ходю“ Лі-Пен-Чан.

Подумав, подумав „ходя“: „поламають Петьку-Ваньку, чи не поламають“. Шкода ламать.

Приробив іще ріжки.

А на завтра одна бариня купила. Добре купила, п'ятьдесят копійок дала.

Іде „ходя“ до дому.

Весело співають брудні струмочки. Весело лоскоче в очах сонце.

У грудях колібри співають.

„Ходя“ йде—на всіх дивиться. Всі йдуть на „ходю“ дивляться. Е, хай дивляться! Не боїться „ходя“. Хай! Он, ба який жирний,—очі свинячі—хе, глянув на „ходю“, усміхається. Він напевне не знає як „ходя“ таких, із свинячими очима колись стріляв, різав...

Ай, різав їх „ходя“! Жалю не було.

Треба було різати.

Після війни листа „ході“ дали. Посвідчення. Помацав „ходя“ ліву сторону груди.—Есть! Тут посвідчення! Не загубив. А в посвідченні, Петька-Ванька читав:—

«Передається благодарність от всего победившого свою контр-революцію, рабочего класа». І печать. І Раковського підпис.

Ай, хороше посвідчення!

Співають у душі у „ході“ колібри. Звенить у грудях срібляний дзвоник—дзінь, дзінь...

Що це?!

Будинок свій „ходя“ пройшов. Один, два, десять...

Десять й один домів „ходя“ пройшов!..

— Здлавставай Петька-Ванька! Мая обідать плісла...

— Обідать, обідать! Гроші приніс?

— Ух, мала, шібно мала, принісла.

— Коли завтра не принесеш, обідать не будеш. Давай що приніс...

Який же Петька-Ванька злий!

Це—товариш!

Швидко любить Лі-Пен-Чан тих, кого називає товаришем.

Після обіду, Петька-Ванька „ходю“ побив. П'яний зробився.

Побив за те, що приніс мало грошей.

Не товариш Петька-Ванька. Товаришу бити не можна.

Не треба любити такого товариша...

Ух,—як би та дівчинка, що балванчика купила—товаришем була...

Відтепер—„ході“ Лі-Пен-Чан — комсомойло товаришем.

„Ходя“ Лі-Пен-Чан, великий майстер, зробить сьогодні замість балванчиків — комсомойло. І Леніна зробить. Завтра продасть. Грошей багато буде.

Прощай тоді Петька-Ванька, „ходя“ до тебе більше не прийде.

А може Леніна не робити?

Великий майстер Лі-Пен-Чан—але він зараз ще Леніна не робитиме...

Може боїться? Ні, так чомусь... Краще зробить багато комсомойлів.

Робить „ходя“ комсомойлів. Співають у душі колібри. А за ними виспіває й „ходя“.

— Лі-лі-лі-лі.

Мая не любі Петьки-Ваньки...

Лі-лі-лі-лі.

Мая називай комсомойла товаришем!

Лі-лі-лі-лі..

Товариша шібно любить...

Лі-лі-лі-лі...

— Що ти там ліликаєш?

— „Ходя“ люби комсомойло.

— Комсомойло? Хе! Що ти робиш?

— „Ходя“ робить комсомойло...

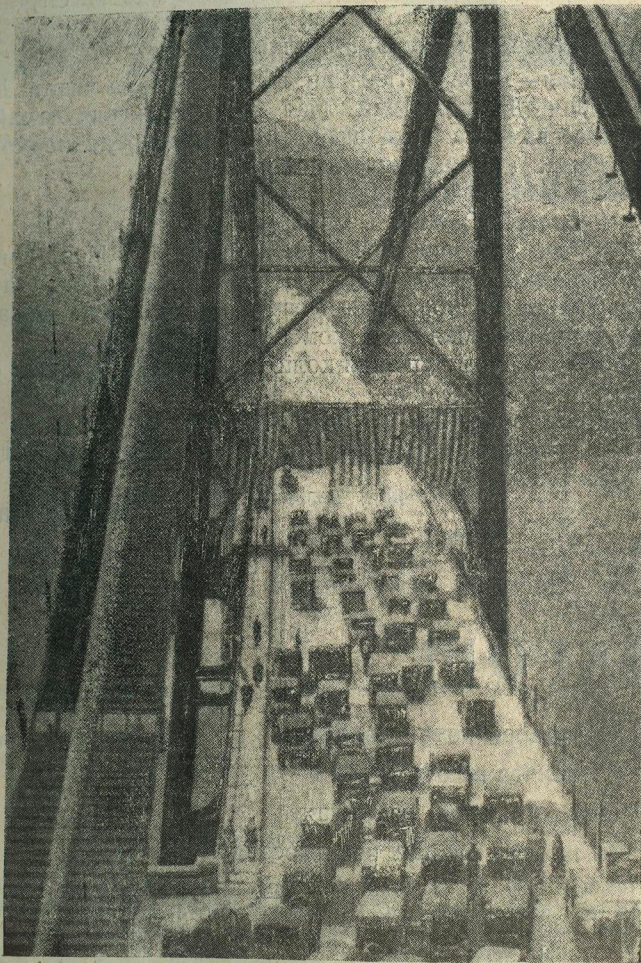
БЕБІ ПЕГІ—маленький конкурент „великому“ Джекі Кугану.

— Ух, мала, швидко мала, принесла.
— Коли завтра не принесеш, обідать не будеш. Давай що приніс...

Який же Петька-Ванька злий!

Це—товариш!

Швидко любить Лі-Пен-Чан тих, кого називає товаришем.
Після обіду, Петька-Ванька „ходю“ побив. П'яний зробився.

Найвищий у світі висячий міст.

Поблизу Нью-Йорка на річці Гудзон закінчено спорудження самого великого висячого мосту в світі. Довжина мосту 2257 футів. Міст знаходиться на височині 155 футів над водою. Загальна вага мосту 2.500 тис. пудів. Будували міст 4 роки і коштує він 54 мільйонів доларів.

може боїться? Ні, так чомусь... Краще зробить багато комсомойлів.
Робить „ходя“ комсомойлів. Співають у душі колібри. А за ними виспівує й „ходя“.

— Лі-лі-лі-лі.

Мая не любі Петьки-Ваньки...

Лі-лі-лі-лі.

Мая називай комсомойла товаришем!

Лі-лі-лі-лі ..

Товариша швидко любить...

Лі-лі-лі-лі...

— Що ти там лілікаєш?

— „Ходя“ люби комсомойло.

— Комсомойло? Хе! Що ти робиш?

— „Ходя“ робить комсомойло...

— Ха-ха-ха!

Довго сміявся Петька-Ванька із „ході“, з його комсомойли.

А в „ході“ з під рук виходили хлоп'ятка, із пружинивими ручками, із пружинивими ніжками, із червоними бантиками на грудях. такі ж саме дівчатка із червоними хусточками на голові.

На другий день вранці — мороз.

Ух! — як боляче мороз коле у вуха. Щипає. Як ото стрілки підфарбованих очей жіночих у серце, або як ляпаси Петьки-Ваньки — по морді.

Не товариш мороз. Гірше від Петьки-Ваньки.

Тремтить у „ході“ тіло. Вицокують зуби. Гляне „ходя“ на своїх „комсомойлів“, — радісно зробиться. Задзеленчить в серці срібляний дзвоник. Та тільки ніхто не купує „комсомойла“.

Вирішив „ходя“ покликати на поміч голос:

— Купі, купі! Ай, єсть комсомойла, шанго комсомойла!

Вигукує „ходя“ по вулицях великого міста.

Ніхто не купує...

— Купі, купі!.. Ай, єсть комсомойла! Шанго комсомойла!..

Трах! Окрик громовий, одразу настрої „ході“ змінив.

Замовкли у душі колібри.

— Що ти кричиш тут китайоза?.. Що „комсомойла“, що?

— А, товаліс мілісінела, моя швидко любі комсомойла. Продавайла комсомойла. Купі, а? Халоса комсомойла.

Вицокують зуби в „ході“, а рот — на вуха усміхається... Любить „ходя“ міліцію.

— Ти китайоза чи не здурів на морозі; хто ж таки кричить: „купи комсомольців“? — Комсомольці, братишка, річ не продажня. Не купиш!

— Ай! Твоя не понімай. Твоя дурной. Мая швидко любі комсомойла і продавай. А?

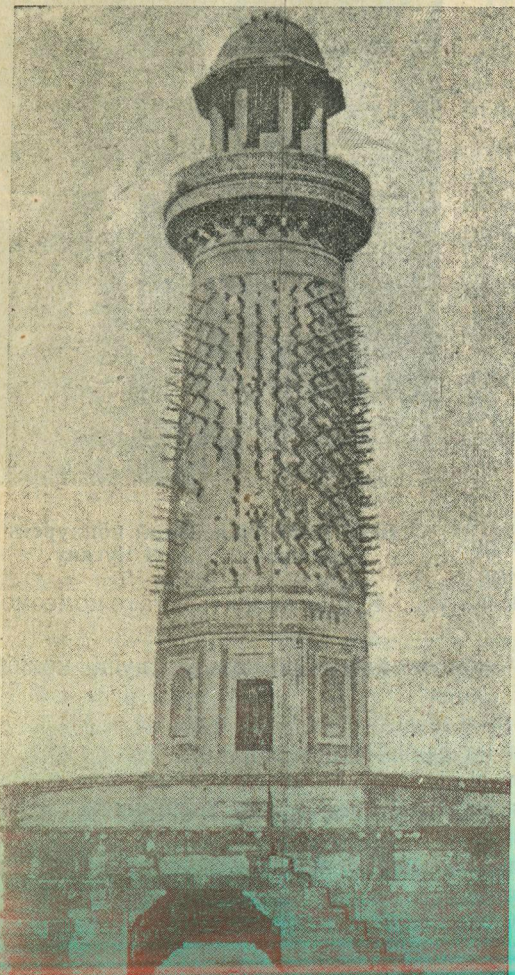
— Чого ж ти лаєшься. До нього, як до людини, а воно одразу в дураки. Ходім в район, там тобі покажуть: „купи комсомойла“.

— Не нада ході, район. Моя не ході.
Натовп зібрався. Ай, погані, підфарбовані очі. Самі погані.
А тих оченят нема, що учора балванчика купували. Хтів „ходя“ іще крикнути:

— Купі комсомойла!

Але міліціонер не дав, у район повів.

Не товариш міліціонер. Ай, не товариш!..

Могила слона.

Привели в район „ходю“. Тепло там. Хотів лаятись, але колібри заспівали, рот на вуха поліз.

— Хто такий? (це начальник району запитує так).

— Лі-Пен-Чан.

Зові — Лі-Пен-Чан.

— Товариш начальник, кричить на вулиці: „купи комсомол“.

— Мая товаліса — шібно любі комсомойло.

— Так чого ж ти кричиш, що продаєш його, коли любиш?

— Ай мая многа нароботала комсомойла і продавай.

Показує „ходя“ на свою „комсомойлу“ — і знову рот на вуха лізе, дзеленчать у серці срібляні дзвоники. Згадав „ходя“ про папірець, що на грудях захований, а тут начальник:

— Давно на Україну приїхав?

— Давно, шібно

— Йди, тільки не строй більше такого. Багато ваших було тут. Де хто в комсомолі, де хто в партії. Багато до Китаю повернулись. Революцію роблять.

— А мая комсомойла возьми?

— А чого ж тебе не взять. Піди, спитай, може й приймуть.

— І Леніна носі мозна?

— Ясно, можна, йди.

Задзеленчав срібляний дзвоник у серці у „ході“. Ай як добре зараз почуває себе „ходя“ Лі-Пен-Чан!..

— На, возьми, ходя Лі-Пен-Чан помні.

Оддав „ходя“ „комсомойла“ одного начальникові. Всміхнувся, узяв.

— Йди.

Пішов „ходя“. Час обідать. Шлунок вже давно по звірячому гарчить. Але Петька-Ванька — „ході“ не товариш. Більше він до нього не піде.

Йде „ходя“. Хоче запитати де тут єсть той комсомойло, що він його вважав товаришем. Аж ось, тая дівчинка, що учора балванчика купувала, кудись — туп, туп. Ай шанго! — На голові червона хустинка, вогнеvim клаптиком, зіркою тремтить.

— Товаліса! А?!

Зупинилась.

— А! Добридень „ходя“. Що ти?

— Сдластава. Мая ході комсомойла, мая не хоті торговайла. Ході, давай, де комсомойла, товаліса?

— В комсомол, чи що, хочеш?

— Шібно хоті. Мая комсомойло йді, мая Леніна шібно любі.

— Ходімо, „ходя“, приведу в Губком.

— Мая і твоя пішли?

— Пішли, пішли. Ходім.

Іде „ходя“ поруч із червоною хустинкою й думає: „ай хароший товариш! Петька-Ванька нехароший товариш. Комсомойла — хароший товариш“!

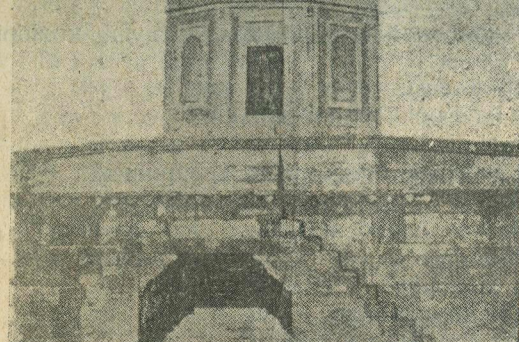
Прийшли в Губком швидко. Ген, по східцях на третій поверх.

— Ходім, „ходя“, сюди, тут секретар.

Ввійшов „ходя“. Сидить секретар. Очі добрі. Стрілками. Далеко бачуть, — до самого серця.

— Що вам товаришу? Ви китаєць?

— Мая — ходя. Лі-Пен-Чан, на мая письма читай: Лаковская писала. Мая Денік:на бей. Мая ході Врангеля ламайла. Міне Махна бок ламайла. Мая любі комсомойла. Мая не хоті толговайла. Давай, плінімай комсомойла!

Могила слона.

Недавно при розкопках у центральній Індії було знайдено оригінальну могилу... слона. З почетом похований слон, був у великій пошані у Акбара, власника старовинного Могуля. Могила ця уявляє з себе надзвичайний інтерес в галузі архітектури. Мінарет, що збудований над могилою вкритий слоновими іклами. В середині самої могили крім кістяка білого слона було знайдено цінний посуд, збруя і рукописи мовою брамінів.

Прочитав начальник того листа, що Петька-Ванька читав про „благодарність всего пролетаріята“ із підписом Раковського, всміхнувся. Оддав папірця.

Показує „ходя“ на свою „комсомойлу“—і знову рот на вуха лізе, дзеленчать у серці срібляні дзвоники. Згадав „ходя“ про папірець, що на грудях захований, а тут начальник:

— Давно на Україну приїхав?

— Давно, шійко давно. Война бивай! Дінікіна бей, Врангеля ломайла!..

— Документи є?

Поліз „ходя“ за папірцем. Дістав.

— То?

— У—ну?

— Пішли, пішли. Ходім.

Іде „ходя“ поруч із червоною хустинкою й думає: „ай хороший товариш! Петька-Ванька нехороший товариш. Комсомойла—хороший товариш“!

Прийшли в Губком швидко. Ген, по східцях на третій поверх.

— Ходім, „ходя“, сюди, тут секретар.

Ввійшов „ходя“. Сидить секретар. Очі добрі. Стрілками. Далеко бачуть,—до самого серця.

— Що вам товаришу? Ви китаєць?

— Мая—ходя. Лі-Пен-Чан, на мая письма читай: Лаковская писала. Мая Денікіна бей. Мая ході Врангеля ламайла. Міне Махна бок ламайла. Мая любі комсомойла. Мая не хоті толговайла. Давай, плінімай комсомойла!

— В чім річ товаришка Віра?

— Не чуєте? Хоче в комсомол.

— Так, так мая хоті комсомойла іді. Мая Денікіна ламайла. Мая комсомойла іді. — Кітай іді. Буржуй ламайла. Мая Петька-Ванька не ході, мая толговайла не хоті. Давай комсомойла, плінімай. Мая любі комсомойла.

В душі у „ході“ співали колібри. Дзеленчав у серці срібляний дзвоник.

Секретар передав дівчинці анкету.

— Товаришка Віро, побалакайте з ним. Зможете—заповніть анкету...

Павло Іванів.

НА ПУТЬ ВАГОН!

На путь вагон

Воруш вагу, ворущ, тікай з мережі колій

Жилі сухій, землі снагу,

Землі росхристаній і голій.

Де тетерев потугу вип'яв

У снах динамо і турбин—

Пісками колесо на рипах,

На шрубках рейки, рейс дрезин.

Де натовп рано ринок будить

Сопухом нафти, нервів, жил,—

Росхристані над ринком будні,

На паливо хрести з могил.

На путь вагон.

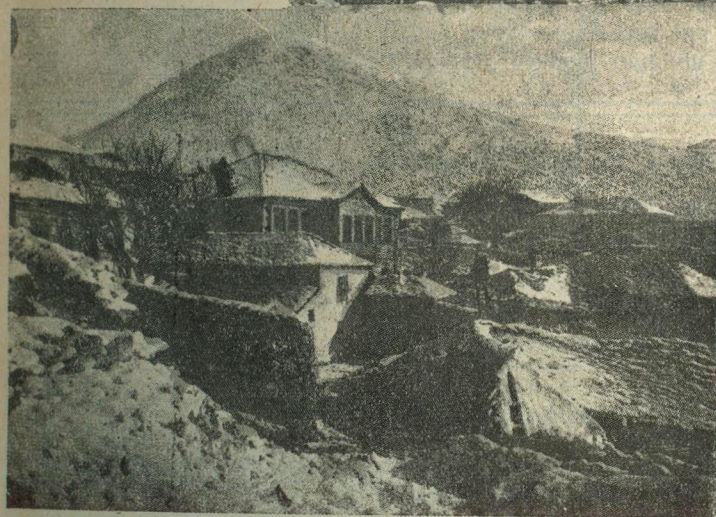
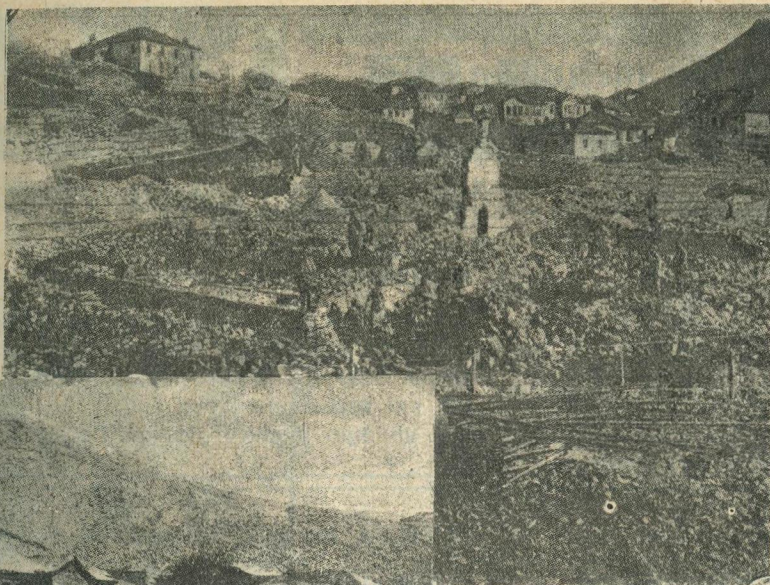
Воруш вагу, ворущ тікай з мережі колій,

Жилі сухій, землі снагу,

Землі росхристаній і голій!

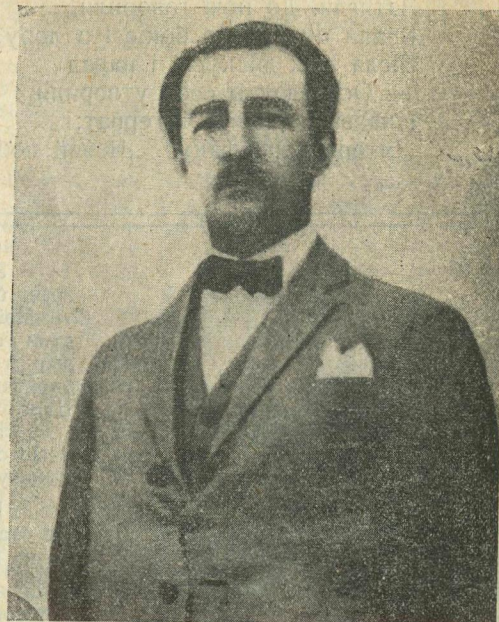
Юх. Дубков.

Передмістя Тірани—резиденції б. прем'єра албанського уряду Фан-Нолі, скинутого повстанським рухом Ахмет-Зогу. Під м. Тіраною, на протязі довгого часу йшли жорстокі бої між урядовим та повстанським військом.

Передмістя Дурацо — старовинної столиці — національний осередок Албанії. Тут відбувалась відома „дурацька історія“ з принцем Відом — ставлеником „тройственого союзу“, який вимушений був в свій час втікти з Албанії.

Ахмет-Бей-Зогу новий албанський президент — ставленик Півд.-Славії, вождь албанського поміщицького повстання. Ахмет-Бей-Зогу дістав владу за активною допомогою Південно-Славії, а також врангелівської білогвардійщини. По політиці — це завзятий консерватор, який орієнтується на англійський промисловий капітал.

САТИРА й ГУМОР

Панас Рудий.

Оповідання на конкурс.

ставником „тройственного союзу“, який вимушений був в свій час втікти з Албанії.

САТИРА й ГУМОР

Панас Рудий.

Оповідання на конкурс.

I.

Оповідання на конкурс для атеїстичного журналу „Безвірний“!

Тема: Попівські брехні про свята.

Премія: 50, 25 і 10 червінців за кращі оповідання по оповіданню редакції.

Редакція.

II.

Перед редактором журналу «Безвірний» стояло двоє людей: претенденти на премію.

Оповідання принесли? А ну, читайте.

— Це редактор до першого в черзі претендента. Той відкашельнувся й почав.

Пригода в лісі.

Довелося мені колись працювати на Білорусі. Маєток був панський. Але пана ніхто і ввічі не бачив. Користь із його брав посесор, що жив десь не то в Минську, не то в Гомелі, а порядок давав старий Мойсей Рабінович.

Садіба була в лісі, в болотах. Не то до міста, до ближчого села — не доскачеш. І жило населення її своїм, лісовим життям.

Населення, коли не рахувати курей, гусака, якого я навчив щипати посесора, коли той навідувався до маєтку, з пів десятка псів і чотирьох коней — складалося ще з чотирьох осіб: мене, Рабіновича і двох рабіновичових небожів, основним заняттям яких було їздити верхи що дня.

Так, що дня — цілий тиждень. З одною ріжницею — що в суботу, коней вони сідали на околиці і не попадалися на очі старому дядькові.

Бо хто й зна, щоб було-б, якби попалися: аджеж субота-то день коли господь карає за всяку роботу!

Чи ви знаєте як одноманітно плинуть дні й тижні в лісовій гушавині? Ви знаєте як... Е, та що там! Не знаєте й знати не будете!

А от, Мойсею Рабіновичеві один день не скидався на другий: на кожен день покладена інша молитва — і їхнє чергування розмірювало хід життя.

Одного разу Мойсей Рабінович, сивий як біблейський пророк, вийшов урочистою ходою на ганок, повторюючи слова молитви — суботної молитви.

Але ні, була не субота. Сонце розгубилося в черзі днів. Мойсей Рабінович, старий Мойше Рабінович, теж переплутав дні... Бо не міг же він припустити, щоб його небожі, які виховувалися у найкращому хедері, яким прищеплював віру в бога найповажніший цадік краю, щоб його небожі могли в суботу сідати коней, регочучи при цій безбожній роботі!

— Саня!.. Йося!.. Залунав розпачливий хрипкий крик.

Відповіддю були здивовані погляди чотирьох очей.

— Субота!.. Ви забули про суботу!

— Яка субота? Здивовано повели плечима хлопці. — Яка субота, дядю? Сьогодні ж четвер...

— Як четвер? Я ж учора читав п'ятничну молитву.

— Що ви, дядю! Спитайте Панаса (це мене, бо я був єдиним джерелом для справок, коли звичайно не рахувати ближчого села, до якого було 20 верстов по болотяним тропам).

Хоч я не читав молитов, не мав календаря і однаково працював у суботу як і в четвер, та чомусь і мені здалось, що дійсно таки був четвер — і я висловив свою думку тоном непогрішимого судді.

Твердо і непохитно було встановлено, що старому Мойсею Рабіновичу треба молитися богам, щоби той укріпив його пам'ять. І знову життя пішло — попливло одноманітним сірим струмком, тільки Рабінович уже пильно стежив, щоби не збитися в своїх молитвах.

Серед пригод, які вносили різноманітність у наш побут, були наїзди Рабіновичого батька, старого ребе Шаї, славного серед євреїв цілої околиці.

О, ребе Шая напевне буде серед праведників у царстві Єгови! Всі приписи божого закону знав він-і ніхто не міг закинути, що за все своє життя ребе Шая порушив хоч один. Визити ребе Шаї завжди були по по-неділкам. Бо виїздити далеко з дому правдивому єврею, або повертатися до дому в день суботи можна тільки тоді, коли починається новий потоп, землетрус чи спадає якийсь страшне нещастя. А тому, старий ребе, щоби напевне бути дома в суботу, звичайно приїздив на початку тижня.

Валер Проноза.

Після докладу.

Непривітно в стінах інтернату
А граніт наук—такий твердий—твердий...
Ах, як би докладчика з докладу
Затягти на бесіду сюди!..

Затягли. До ночі говорили,
Брали питання з боків і з лобу...
Після всіх дискусій і нарад
— Осередок з себе утворили
І назвать рішили інтернат:
„Інтернат робфаку“. „Новий побут“!

Аж до ранку чорнокоса Ліна
— Мріяла без сорому. Про те:
Що у клубі будуть книжки й піаніно,
Що пивних не буде
І забудуть люде,
Як вбивать у лоні матернім дітей.

А в будинкові—як раз навпроти
Скавучав рояль від „шіммі“ і „фокстротів“,
Хтось беззубу, п'яну харкав злобу:
Ах, які веселі анекдоти
Чув він про ячейку „Новий Побут“!

Звичайно... Але щось сталося, бо ще не встиг дочитати Мойсей Рабінович до середини суботню молитву, як у двір з гарахтінням вкотилась таратайка — а в ній... ребе Шая.

Не збіг — скотився Рабінович з ганку, мертвими устами шепочучи:

Що сталось, ребе Шая, що сталось?... Яке нещастя впало на нашу голову?...

— Як, яке нещастя, що з тобою?

— Але ж-субота, ребе Шая!.. Субота!

— Яка там субота? Що ти кажеш?

— Сьогодні ж субота!

— Хто тобі сказав? Що ти городиш, мішігене?... Забив голову, що сьогодні субота, коли сьогодні понеділок...

Старий Рабінович зблідів ще більше і прикрив голову руками, сподіваючись страшного удара з неба за те, що він

— Ну?... А що далі? (це редактор антирелігійного журналу „Без вірний“).

— Далі? Це все... — В'янухи під його поглядом, одповів автор.

— Не піде. Не сучасний. Немає побуту. Далеко від революції. Хто далі?

— Я! Ось...

— Читайте.

Новий претендент почав:

Пригода на небі.

Старий Єгова скликав до себе весь небесний синедріон. Навколо його літали серафими, херувими й інші архангели. Чуваючи поперек, він звернувся до синедріону.

— От що. Нам треба одурити темну людську масу. Більшовики поширюють книжки, журнали і плакати. Вони хочуть заведенням нового календаря розхитати віру в постійність установлених нами свят. Я пропоную зараз же виробити інструкцію по всій нашій попівській, ксьондзівській та рабинській агентурі, щоби підносили наш старий авторитет. Гаразд?

— Згода, згода!—зашуміли одгодовані, п'яні райським нектаром, що трохи скидається на самогон, святі.—Слава нашому батькові, слава божій примудрості!

На другий день по всій землі попи, рабини, ксьондзи...

— Досить... Перебив автора редактор.—Давайте ссиди. І вгорі косячком ліг напис:

На конкурс В. Валер Проноза

„Дивись, яку каку намальовано“,—скаже наш читач словами з Гоголевої повісті, глянувши на цей портрет. Але не якась там „кака“—це „її величність Вікторія Феодорівна“, цариця-жінка новоявленого „самодержця всеросійського“. Портрет знято в час поїздки „цариці“ в Америку—за доларами від тих американців, які можуть ставити азартні ставки навіть на таку коняку, як „династія Романових“...

Не поет.

З горсток землі, насипаних руками,
Померлому вождеві в давнину
Зростали велетні—могили,
Що з буйним вітром говорили,
Розмови ведучи віками
В степу, що снить про дику сивизну...

Часи минули. Одійшли
В далеко—прадавнє минуле
Старі вожді і їх підданці дикі.
Прийшли часи—немов огняні роки:
Повстало до життя і боротьби заснуле,
Грім революції луна по всій землі!

...Не стало ватажка. Упав на полі бою,
Залишивши прапор і заповіти—зброю,

ло на нашу голову?...

— Як, яке нещастя, що з тобою?

— Але ж субота, ребе Шая!.. Субота!

— Яка там субота? Що ти кажеш?

— Сьогодні ж субота!

— Хто тобі сказав? Що ти городиш, мішігене?.. Забив голову, що сьогодні субота, коли сьогодні понеділок...

Старий Рабінович зблідів ще більше і прикрив голову руками, сподіваючись страшного удара з неба за те, що він кілька тижнів під ряд читав у суботній день четвергові молитви й мотався по хазайству, доглядаючи, що-би я часом не гайнував дурно часу.

Але грім не грімнув... Блискавиці не блиснули... Сонце весело всміхалося з веселого неба...

Старий Єгова скликав до себе весь небесний синедріон. Навколо його літали серафими, херувими й інші архангели. Чухаючи поперек, він звернувся до синедріону.

— От що. Нам треба одурити темну людську масу. Більшовики поширюють книжки, журнали і плакати. Вони хочуть заведенням нового календаря розхитати віру в постійність установлених нами свят. Я пропоную зараз же виробити інструкцію по всій нашій попівській, ксьондзівській та рабинській агентурі, щоби підносили наш старий авторитет. Гаразд?

— Згода, згода!—зашуміли одгодовані, п'яні райським нектаром, що трохи скидається на самогон, святі.—Слава нашому батькові, слава божій примудрості!

На другий день по всій землі попи, рабини, ксьондзи...

— Досить... Перебив автора редактор.—Давайте сідати вгорі косячком ліг напис:

На конкурс. В набір. Корпус.

III.

Через два місяці редактор журналу „Безвірний“, чмишучи носом читав—перечитував постанови церковного собору, не знаючи, що йому зробити з одного із них: чи надрукувати за рекламу, чи вилаяти...

Постанова та була:

„Рекомендувати для виписки всім релігійним громадам журнал „Безвірний“.

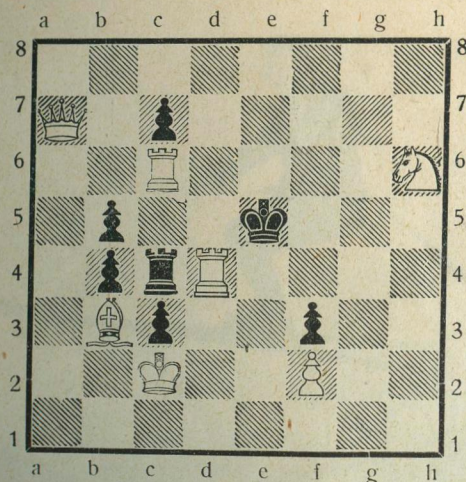
Про пам'ятник.

Але вперед із ними лине маса
— Не племені—а класа
І скрізь—ув Африці, ув Англії, в Кореї —
З горсток людей—незнаних, безименних
Ростуть—але не мавзолеї,
А цілі армії під прапорами: **Ленін.**

— Несіть себе—не жмені із землею —
На пам'ятник народньої жалоби!
Несіть—ізлитих в сталь, в єдину масу, щоби
Розбить ланцюг, нове кувати нею —
Але, одне,—до вас, поети, клич
— Себе утримувати зумійте сами
— І не тягніть на пам'ятник стосами
Поем та од на тему: „О, Ілліч!“...

ШАХИ та ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.
Завдання № 2. П. А. ОРЛІМОНТА (преміюване).

Білі — Кр c2 Фа7 Тс6, d4 Сb3 Кh6 п. f2 (7).
Чорні — Кр e5 Тс4 п. b5, b4, c7, c3, f3 (7).

Мат за два ходи.

Партія № 2. Дебют ферзівих пішаків.
Гралася в Карлсбаді 1911 року.

Білі — Ф. І. Дуз-Хотимирський. Чорні — Г. Сальве.

1. c2—c4 e7—e6
2. К b1—c3 d7—d5
3. d2—d4 c7—c5
4. c4 : d5 e6 : d5
5. К g1—f3 К b8—c6
6. g2—g3 К g8—f6
7. С f1—g2 c5 : d4
8. К f3 : d4 С f8—c5
9. К d4 : c6

Цим розміном білі підсилюють d5; краще було К b3

9. b7 : c6
10. Ф d1—a4 Ф d8—b6
11. 0—0 0—0
12. h2—h3

Знесилило становище короля білих

12. С c8—e6
13. Ф a4—c2
- Погружаючи К a4
13. Ф b6—b7
14. К c3 : d5 С c5 : f2+
15. Т f1 : f2 e6 : d5
16. С c1—e3 К f6—e4
17. С g2 : e4 d5 : e4
18. Кр g1—h2 Т a8—c8
19. Ф c2—d2 Т f8—d8

Чорні мають добре розвинену партію і, крім того, вони виграють пішака.

20. С e3—d4 С* e6 : h3!
21. Т a1—d1

На Кр h3: буде, зрозуміла річ, Ф d7+

21. С h3—g4?

Легковажний хід; ходом С e6 чорні зберегли б свою перевагу.

22. Ф d2—g5! f7—f5

23. С d4 : g7!!

Чудова жертва.

23. Т d8—d1

24. С g7—e5+!

Єдине правильне поле для слона; на 24. С c3+чорні ходами Кр f8

25. Ф g4: Т d5 оборонили своє становище.

24. Кр g8 f7

25. Ф g5—g4: Кр f7—e6

26. Ф g4 : f5+ Кр e6—d5

27. Т f2—f4 Кр d5—c5

28. Т f4 : e4 Т d1—d5

29. С e5 : d6+! Кр c5—b5

30. Т e4—b4+ Кр b5—a6

31. Ф f5—f3! Т d5—b5

32. Т b4—a4+ Кр a6—b6

33. Ф f3—e3+ Кр b6—c6

34. Т a4 : a7 Ф b7—b6

35. С d6—c5!!

Гарно; на 35... Ф c5: білі виграють ходом 36. Ф e6 : +на 35... Т c5: ходами 36. Ф c6+ Кр b5 37. a4+

35. Ф b6—d8

36. b2—b4

Чорні здалися.

ЗАДАЧИ

й

РЕБУСИ

Білі—Кр с2 Фа7 Тс6, d4 Сb3 Кh6 п. f2 (7).
 Чорні—Кр е5 Тс4 п. b5, b4, с7, с3, f3 (7).

Мат за два ходи.

Партія № 2. Дебют ферзівих пішаків.
 Гралася в Карлсбаді 1911 року.

19. Ф с2—d2 18—d8
 Чорні мають добре розвинену
 партію і, крім того, вони виграють
 пішака.
 20. С е3—d4 С* е6 : h3!
 21. Т a1—d1
 На Кр h3: буде, зрозуміла річ, Ф d7+

ходом 36. Ф е6 : на 35...
 ходами 36. Ф с6 + Кр b5 37. a4+
 35... Ф b6—d8
 36. b2—b4
 Чорні здалися.

ЗАДАЧИ

РЕБУСИ

Метаграма № 6.

1	×				×
2		×		×	
3			×		
4		×		×	
5	×				×

Розставити по клітках літери так, щоб вийшло:
 у 1-му та 5-му рядках—прізвища відомі всім про-
 летарям, у 2-му—плетене знаряддя, у 3-му—риба,
 у 4-му—знаряддя до шиття. Тоді по косиням
 (зазнач. ×) вийдуть ті прізвища, що у 1-му та
 5-му рядках.

Ребус № 7.

Завдання жарт № 4.

Шло двоє дядьків і в них було 3 зовсім одна-
 кових хліба. Коли сіли обідати то підійшов ще
 один дядько, в якого хліба не було зовсім.

Тоді він запропонував продати йому один хліб
 за 35 коп. Як мусили поділити дядьки ці гроші?

Завдання арифметичне № 5.

Як розбити 25 червінців на 10 банкнотів (ріж-
 ної вартости)?

Відповіді на завдання й ребуси вміщені в № 1-му.

Завдання № 1—Газета не тільки колективний пропагандист і колективний агітатор,
 але також і колективний організатор.

Завдання № 2—Шлях, ліра, ярмо, хаос.

Ребус № 3—Наш шлях боротьба за новий побут.

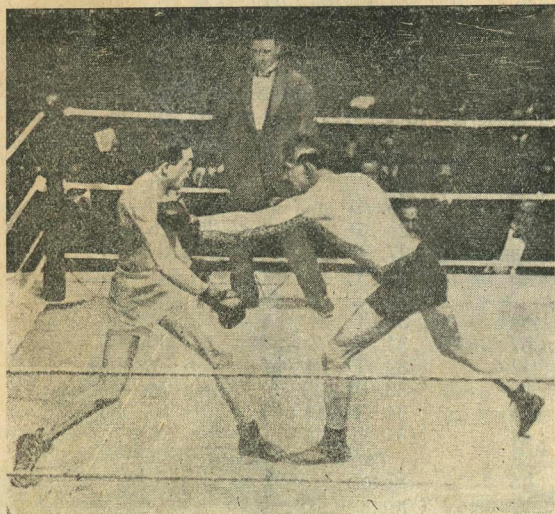
Правильні рішення прислали: Гільов М. і Куліш І.

ФІЗКУЛЬТУРА ТА СПОРТ.

Заводити бокс чи ні?

Бій навулачки по певних правилах—або як його звуть тепер «бокс»—зажив собі надзвичайної популярності в Америці, Англії, Франції, Німеччині та по інших краях світу.

Іменами національних чемпіонів пишаються патріоти, портрети героїв кулака вміщуються по всіх часописах.

Закордонний бокс.

Матчі між двома такими чемпіонами дають величчю прибутки промітним антрепренером та боксерам, тому що публіки охочої вгонобити свої дикі інстинкти виглядом бою боксерів, що б'ють один одного до нестями, такої публіки ніколи не вибуває.

Ось вам випадок, що показує зацікавлення боксом. Річ іде про славнозвісний одного часу матч між Демсеем та Карпантьє. До Нью-Йорку тільки

на цей матч з'їхалося звідусіль 400.000 чол. Глядачів же було 120.000. Найдешевший квиток коштував 5 доларів, а ввесь узяток це—грубенька таки була сума 2½ міл. доларів. 700 журналістів та 100 телеграфістів і сотні фотографів стежили хід матчу. Фотографовано навіть з аеропланів.

У СРСР бокс майже не відомий. Зараз порушено справу завести бокса в систему Радянської фізичної культури.

Прихильники цього гадають, що бокс сам по собі, як певна вправа корисний: розвиваючи силу, витривалість, зважливість, меткість, стриманість, сміливість і окомір—він має вагу теж і яко спосіб до самооборони. Супротивники ж стверджують, що заводючи бокса чим би його не личковано, а самий дух змагання залишиться, разом же з ним і ті негативні впливи і на самих боксерів і на глядачів, що їх ми спостерегаємо за кордоном.

Щоб усіма сторонами з'ясувати суперечну справу про доцільність

Завести ж його зовсім не тяжко: при війську, в кінноті й у селі. Що на це треба? Коня з легкою шлійкою та віжками й звичайні лижі. Треба, наприклад, селянину хутенько справитись у сусіднє село—коло саней клопоту чимало, а тут іще можна ж навпростець, стежкою—впростяж: за конем проїдеш як раз саме до ладу.

Згодом, коли на село фізкультура піде й пошириться там, (а це одно з бойових завдань Рад Фізкультури) безперечно ковзання лижами за конем зробиться найулюбленішою спортивною розвагою сільської молоді.

Рідкий плиг на лижах.

ХРОНІКА.

ПО СРСР:

— Велика Президія Центрального Виконавчого Комітету ухвалила на останньому своєму засіданні діяльність Вищої Ради Фізкультури й обрала президію ВРФК в складі т.т. Буценка, Височиненка, Іривіс, Куро, Конотоп, Солодуба й Бляху.

Закордонний бокс.

на цей матч з'їхалося звідусіль 400.000 чол. Глядачів же було 120.000. Найдешевший квиток коштував 5 доларів, а весь узяток це — грубенька така була сума 2½ міль. доларів. 700 журналістів та 100 телеграфістів і сотні фотографів стежили хід матчу. Фотографовано навіть з аеропланів.

У СРСР бокс майже не відомий. Зараз порушено справу завести бокса в систему Радянської фізичної культури.

Прихильники цього гадають, що бокс сам по собі, як певна вправа корисний: розвиваючи силу, витривалість, зважливість, меткість, стриманість, сміливість і окомір — він має вагу теж і яко спосіб до самооборони. Супротивники ж стверджують, що заводючи бокса чим би його не личковано, а самий дух змагання залишиться, разом же з ним і ті негативні впливи і на самих боксерів і на глядачів, що їх ми спостерегаємо за кордоном.

Щоб усіма сторонами з'ясувати суперечну справу про доцільність заведення боксу в СРСР, Найвища Рада Фізкультури в Москві розпочала загальний диспут у часописах. Цей диспут і спеціальні матчі, що влаштовуються з науково-лікарським конт. олем над учасниками буде зважено в Н. Р. Ф. К. і вона повинна до 1 березня остаточно вирішити: заводити бокс у СРСР чи ні?

Лижами за конем.

У північних державах Європи дуже поширено ковзання лижами за конем. Аж шкода, що цей спорт досі в нас не завівся.

На лижах за кіньми.

про славнозвісний одного часу матч між Демсеєм та Карпантиє. До Нью-Йорку тільки

Рідкий плиг на лижах.

ХРОНІКА.

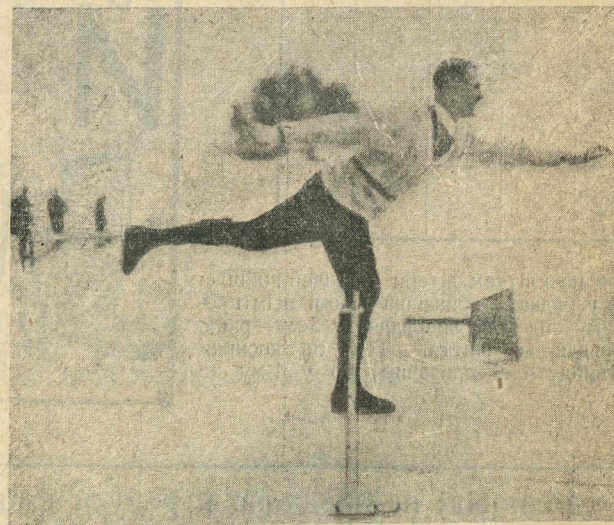
ПО СРСР.

— Велика Президія Центрального Виконавчого Комітету ухвалила на останньому своєму засіданні діяльність Вищої Ради Фізкультури й обрала президію ВРФК в складі т.т. Буценка, Височиненка, Іривіс, Куро, Конотопа, Солодуба й Бляху.

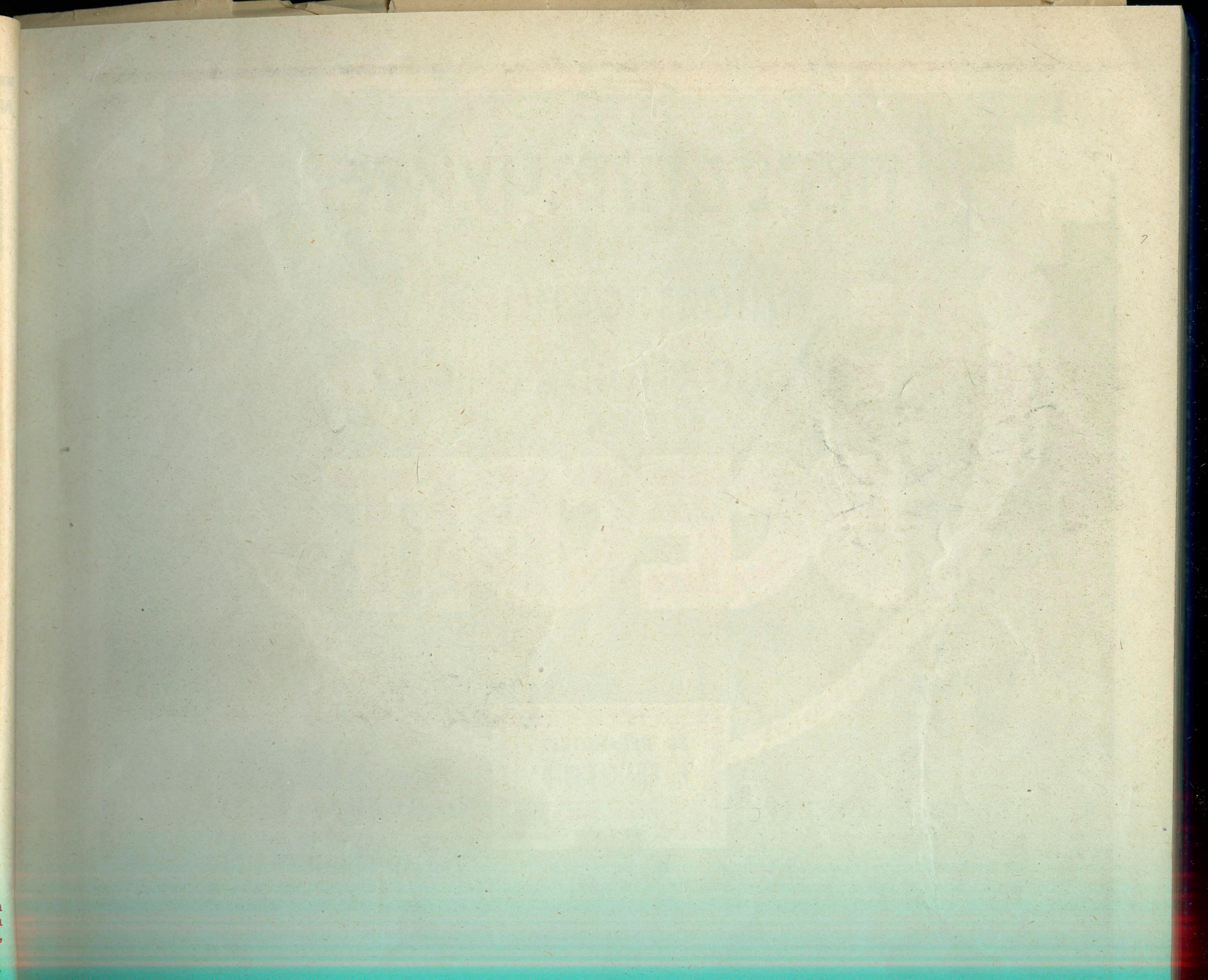
— На 8 лютого призначено всеукраїнський з'їзд по фізкультурі. Чекають приїзду представників всіх губернь. Загальна кількість учасників з'їзду має бути 60 чоловіка.

— Теперішні морози в Харкові дозволили провести хокейні матчі і змагання на коньках. В середині лютого в Харкові влаштовуються всеукраїнська і губерньська спартакіада.

— В Москві «конькобійний» сезон давно розпочався. Гарні наслідки показують «старички»: П. Іполітов, Я. Мельників та молодий Кушінь.

Коньки-ходулі.

алила
брала
отопа,

ьтурі.
асни-

атчі і
все-

лідки

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ІЛЮСТРОВАНИЙ

ДВОХТИЖНЕВИК

ВСЕСВІТ

ЗА РЕДАКЦІЄЮ
В. БЛАКИТНОГО

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,

ЗА РЕДАКЦІЄЮ
В. БЛАКИТНОГО

Адреса РЕДАКЦІЇ:
вул. К. Лібкнехта, № 11,
телефон № 14—73.

ОСОБЛИВУ УВАГУ
буде звернено на ВСЕ-
СВІТНЮ ІЛЮСТРАЦІЮ.

У журналі будуть великі відділи: ЛІТЕРАТУРИ, МАЛЯРСТВА, ТЕАТ-
РАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА, САТИРИ та ГУМОРУ, НАУКИ,
ТЕХНІКИ, СПОРТУ, то що.

ЗАПРОШЕНІ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА:

Тео Авербах, Бахтадзе, (Грузія), Д. Бузько, Бажан, Біла-Криниця, К. Богуславський, С. Божко (Кам'янець), Л. Болобан, проф. А. І. Белецький, Остап Вишня, І. Врона, Вериківський, Ванін, С. Вагранська, П. Ванченко, П. Голота, М. Горбань, Городовенко, Б. Глаголін, М. Ган (Нью-Йорк), Цішка Гартні (Білорусь), І. Дніпровський, О. Довженко (Сашко), В. Радиш, О. Дорошкевич, М. Доленго, В. Десняк, О. Досвітній, С. Драгоманів, Шалва-Дадіані (Грузія), Г. Епін, Елева, Н. Зелінський (Москва), М. Йогансен, В. Іволгин, М. Ірчан (Вінніпег), О. Копиленко, Г. Коцюба, І. Кириленко, проф. Б. Братко, П. Козицький, О. Корж, Б. Колос, Кручинін, Куліш (Одеса), Л. Ковалів (Київ), Ів. Кулик (Канада), Л. Курбас (Одеса), В. Коряк, Н. Калюжний (Прага), Евг. Касяненко (Берлін), М. Любченко, В. Лазурський, А. Любченко, М. Лебідь (Катеринослав), П. Лісовий, Б. Лопатинський, М. Лейтес, Ю. Масютин, В. Меллер, Юр. Меженко, І. Микитенко, Миколук, М. Майський, Мандельберг, Я. Мамонтів, Н. Мірза-Авакьянц, К. Німчинов, Валер Проноза, П. Панч, Л. Предславич (Одеса), В. Поліщук, С. Пилипенко, М. Панченко, А. Приходько (Прага), С. Радугин, В. Сосюра, М. Семенно, О. Слісаренко, І. Сенченко, В. Седлер, О. Соколовський (Київ), Ф. Соболев, Ю. Смоліч, П. Тичина, Микола Терещенко, Марк Терещенко, проф. І. Туркельтауб, Б. Ткаченко, Ф. Таран, М. Тарновський (Нью-Йорк), Ізм. Уразов, А. Уразова, П. Усенко, В. Фомицький (Москва), Футорянський, М. Хвильовий, Х. Холодний, М. Христовий, Б. Червоний, Г. Шкурупій, С. Щупан, Ів. Шевченко (Севастополь), И. Шевченко, В. Ярошенко, М. Якович, М. Яворський, М. Яловий, Ю. Якубський, Сандро Еулі (Грузія), фотограф А. П. Плахтій.

ПЕРЕДПЛАТА:

на місяць 60 к.
поодинокі число. 30 к.

Гроші і передплату слати по адресі:

Видавництво газ. „ВІСТИ ВУЦВК“
Харків, вул. К. Лібкнехта, 11.